

Infektion med ebolavirus

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2014/15:38 Infektion med ebolavirus och sex motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2014/15 om åtgärder mot ebolavirus. Ingen följdmotion har väckts med anledning av propositionen.

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2014:1312) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus. Vidare föreslår regeringen att infektion med ebolavirus anges som en samhällsfarlig sjukdom i bilaga 2 till smittskyddslagen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 april 2015.

Utskottet delar regeringens bedömning att extraordinära smittskyddsåtgärder bör kunna användas för att förebygga smittspridning av ebolavirus. Utskottet tillstyrker därför propositionen och föreslår att riksdagen antar den föreslagna lagändringen i smittskyddslagen om att infektion med ebolavirus klassas som en samhällsfarlig sjukdom samt godkänner regeringens föreskrifter om detta. Utskottet avstyrker motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2014/15 om åtgärder mot smittspridning av ebolavirus.

I betänkandet finns en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....1

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....3

Redogörelse för ärendet.....4

Utskottets överväganden.....5

 Infektion med ebolavirus.....5

Reservation.....9

 Infektion med ebolavirus (SD).....9

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....10

 Propositionen.....10

 Motion från allmänna motionstiden 2014/15.....10

Bilaga 2

Regeringens lagförslag.....11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Infektion med ebolavirus

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168),

b) godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2014:1312) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:38 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2014/15:2968 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkandena 1–4, 6 och 7.

Reservation (SD)

Stockholm den 12 februari 2015

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Veronica Palm (S), Cecilia Widegren (M), Lennart Axelsson (S), Margareta B Kjellin (M), Catharina Bråkenhielm (S), Per Ramhorn (SD), Mikael Dahlgvist (S), Anders W Jonsson (C), Jan Lindholm (MP), Amir Adan (M), Kristina Nilsson (S), Hanna Wigh (SD), Barbro Westerholm (FP), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S) och Sofia Fölster (M).

Redogörelse för ärendet

I en skrivelse som kom in till Socialdepartementet den 21 oktober 2014 föreslog Socialstyrelsen att smittskyddslagens (2004:168) bestämmelser om samhällsfarliga sjukdomar skulle göras tillämpliga på infektion med ebolavirus. Socialstyrelsens skrivelse har remissbehandlats, och ett remissmöte hölls den 31 oktober 2014 då representanter från Socialstyrelsen, Smittskyddsläkarföreningen och Sveriges Kommuner och Landsting deltog.

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2014/15:38 Infektion med ebolavirus. I propositionen föreslås att riksdagen dels antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168), dels godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2014:1312) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus. Regeringens förslag till beslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 april 2015.

Någon följdmotion med anledning av propositionen har inte väckts. I betänkandet behandlas även sex motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2014/15 om åtgärder mot smittspridning av ebolavirus.

Utskottets överväganden

Infektion med ebolavirus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens proposition och avslår motionsyrkanden om åtgärder mot smittspridning av ebolavirus.

Jämför reservation (SD).

Bakgrund

Med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen (2004:168) förordnade regeringen den 23 oktober 2014 att bestämmelserna i samma lag om sådana samhällsfarliga sjukdomar som avses i bilaga 2 till lagen ska tillämpas på infektion med ebolavirus. Förordningen trädde i kraft den 24 oktober 2014 (se förordningen [2014:1312] om att bestämmelserna i smittskyddslagen [2004:168] om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus). Föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen ska snarast underställas riksdagens prövning.

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus samt att infektion med ebolavirus anges som en samhällsfarlig sjukdom i bilaga 2 till smittskyddslagen.

Sjukdomarna i smittskyddslagen

Möjligheterna till ingripanden med stöd av smittskyddslagen är i de flesta fall begränsade till s.k. allmänfarliga sjukdomar. De allmänfarliga sjukdomarna är smittsamma sjukdomar som kan vara livshotande, innebära långvarig sjukdom eller svårt lidande eller medföra andra allvarliga konsekvenser och där det finns möjlighet att förebygga smittspridning genom åtgärder som riktas till den smittade. Vid fall av allmänfarlig sjukdom ska förhållningsregler meddelas, tvångsundersökning, isolering och tillfällig isolering kunna komma i fråga samt de övriga bestämmelser som rör allmänfarliga sjukdomar kunna tillämpas. Bland de 24 allmänfarliga sjukdomarna ingår virala hemorragiska febrar, vilket inkluderar infektion med ebolavirus.

I vissa situationer gör smittskyddslagen det möjligt att använda extraordnåra smittskyddsåtgärder. Åtgärderna kan dock endast användas för att försöka

hindra spridningen av s.k. samhällsfarliga sjukdomar. Samhällsfarliga sjukdomar definieras i lagen som allmänfarliga sjukdomar som kan få en spridning i samhället som innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och som kräver extraordinära smittskyddsåtgärder och är uppräknade i en bilaga till lagen. Allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner kan uppkomma vid utbredd spridning av en samhällsfarlig sjukdom genom att merparten av sjukhusens vårdplatser behöver erbjudas personer som insjuknat i denna sjukdom.

De samhällsfarliga sjukdomarna ska kräva extraordinära smittskyddsåtgärder. Det innebär att smittsamma sjukdomar som i det enskilda fallet har hög dödlighet eller andra allvarliga konsekvenser men som har en begränsad spridningsförmåga inte bör definieras som samhällsfarliga. Inte heller bör smittsamma sjukdomar som effektivt kan förebyggas genom andra smittskyddsåtgärder omfattas av möjligheterna till extraordinära smittskyddsåtgärder.

Extraordinära smittskyddsåtgärder

Om det finns skäl att misstänka att någon som anländer till Sverige har smittats av en samhällsfarlig sjukdom, får smittskyddsläkaren besluta att personen i fråga samt andra personer som anländer med samma transportmedel ska genomgå en hälsokontroll på platsen för inresan. Om det i ett visst geografiskt område skett utbrott av en samhällsfarlig sjukdom, får Socialstyrelsen besluta att personer som anländer till Sverige från detta område samt andra personer som anländer med samma transportmedel ska genomgå en hälsokontroll på platsen för inresan.

Om det finns risk för spridning av en samhällsfarlig sjukdom, får smittskyddsläkaren besluta att den som har eller kan antas ha varit utsatt för smitta av sjukdomen ska hållas i karantän i en viss byggnad, i en avgränsad del av en byggnad eller inom ett visst område. Ett sådant beslut innebär förbud att lämna byggnaden, del av byggnaden eller området samt förbud att ta emot besök där.

Om en samhällsfarlig sjukdom har eller misstänks ha fått spridning inom ett avgränsat område utan att smittkällan eller smittspridningen är fullständigt klarlagd, får Socialstyrelsen besluta att ett visst område ska vara avspärrat. Ett beslut om avspärrning innebär förbud för den som vistas i området att lämna det och förbud för den som befinner sig utanför området att besöka det.

Behovet av beredskap för att möta spridning av ebolavirus

Regeringen anför vidare att utbrott av blödarfeber orsakad av ebolavirus sedan mitten av 1970-talet har ägt rum vid ett flertal tillfällen i delar av Afrika. De drabbade länderna har med stöd av internationella hjälporganisationer kunnat hantera utbrotten och minimera smittspridningen. Epidemin i Liberia, Guinea och Sierra Leone ledde till ett av de mest omfattande utbrotten hitintills. Regeringen anser att förutsättningarna för att hantera en smittspridning av ebolavirus är goda i Sverige. Här finns en väl fungerande hälso- och sjukvård med

en upparbetad beredskap för att hantera smittsamma sjukdomar. Vid Linköpings universitetssjukhus finns en särskild högisoleringsenhet där man kan vårda patienter med infektion av ebolavirus i en miljö som minimerar riskerna för vidare spridning.

Regeringen anser att det finns skäl att höja beredskapen för att kunna identifiera misstänkta fall av infektion med ebolavirus. Extraordinära smittskyddsåtgärder medför att beslut kan tas som får en stor inverkan på den personliga integriteten. Detta måste dock ställas mot behovet av att skydda befolkningen mot en allvarlig sjukdom. Åtgärder såsom karantän, hälsokontroller vid inresa eller avspärrning av ett område är välmotiverade om de har en avgörande betydelse för att motverka en smittspridning av ebolavirus. Enligt regeringen bör därför de ansvariga myndigheterna även ha möjlighet att tillämpa smittskyddslagens regelverk om extraordinära smittskyddsåtgärder för att förhindra en spridning av sjukdomen, och regeringen föreslår därför att infektion med ebolavirus klassas som en samhällsfarlig sjukdom.

Motionen

I kommittémotion 2014/15:2968 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 begärs tillkännagivanden om säkerhetsrutiner vid hemresa för svensk personal i eboladrabbade länder och om fler vårdplatser i beredskap för ebolapatienter. Motionärerna yrkar vidare tillkännagivanden om att Socialstyrelsens rekommendationer för personer som exponerats för ebola utan symtom ska gälla och om en nationell strategi för att upptäcka smittsamma sjukdomar i ett tidigt skede, exempelvis ebola, vid Sveriges gränser (yrkandena 3 och 4). Vidare begärs tillkännagivanden om temperaturkontroller samt om inpasserings- och gränskontroller inom Europa (yrkandena 6 och 7).

Aktuellt inom EU

Rådet för utrikes frågor (FAC) antog rådsslutsatser om ebola senast vid mötet den 17–18 november 2014. I samband med detta välkomnade rådet EU:s ebo-lasamordnare Stylianides ambition att stärka EU:s samlade respons och de samordnade insatserna med FN, regionala organisationer och andra viktiga organ. Vid mötet i rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor (Epsco) den 1 december 2014 redogjorde kommissionär Andriukaitis för en resa till de drabbade länderna i Västafrika samt för olika åtgärder som vidtagits för att stärka den interna beredskapen i EU: nätverk med kliniker, EU:s system för medicinsk evakuering av hjälparbetare samt ”exit screening”. En utvärdering av exit screening visade att den fungerar effektivt på plats i de drabbade länderna. Sverige stöder detta arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att extraordinära smittskyddsåtgärder bör kunna användas för att förebygga smittspridning av ebolavirus. Utskottet tillstyrker därför propositionen och föreslår att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus och antar den föreslagna lagändringen i smittskyddslagen. Utskottet anser inte att något initiativ behövs från riksdagen med anledning av motionsyrkandena om åtgärder mot smittspridning av ebolavirus. Motionsyrkandena avstyrks.

Reservation

Infektion med ebolavirus (SD)

av Per Ramhorn (SD) och Hanna Wigh (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168),

b) godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2014:1312) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:38 punkterna 1 och 2 samt motion

2014/15:2968 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkandena 1–4, 6 och 7.

Ställningstagande

Ett antal ytterligare åtgärder bör vidtas för att inte försätta Sverige i en situation där en ebolaepidemi inte kan hanteras. Säkerhetsrutinerna vid hemresa för svensk personal i eboladräbade länder bör skärpas, och fler vårdplatser i beredskap för ebolapatienter bör ordnas. Socialstyrelsens rekommendationer för personer som exponerats för ebola utan symtom ska gälla, och en nationell strategi för att upptäcka smittsamma sjukdomar, exempelvis ebola, i ett tidigt skede bör beslutas. Dessutom bör det införas temperaturkontroller för de som kommer till Sverige från ett drabbat land i Västafrika, och andra EU-länder bör uppmuntras att vidta nödvändiga inpasserings- och gränskontroller. Regeringen bör se över dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:38 Infektion med ebolavirus:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168).
2. Riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2014:1312) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus.

Motion från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:2968 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om säkerhetsrutiner vid hemresa för svensk personal i eboladrabade länder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler vårdplatser i beredskap för ebolapatienter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsens rekommendationer för personer som exponerats för ebola utan symtom ska gälla.
4. Riksdagen beslutar om en nationell strategi för att upptäcka smittsamma sjukdomar i ett tidigt skede, exempelvis ebola, vid Sveriges gränser.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om temperaturkontroller.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inpasserings- och gränskontroller inom Europa.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

**Förslag till
lag om ändring i smittskyddslagen
(2004:168)**

Härigenom föreskrivs att bilaga 2 till smittskyddslagen (2004:168) ska ha följande lydelse.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.
 2. Genom lagen upphävs förordningen (2014:1312) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ebolavirus.

*Bilaga 2¹***Samhällsfarliga sjukdomar***Nuvarande lydelse*

- smittkoppor
- svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)

Föreslagen lydelse

- smittkoppor
- svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
- *infektion med ebolavirus (en viral hemorragisk feber)*

¹ Senaste lydelse 2004:877.